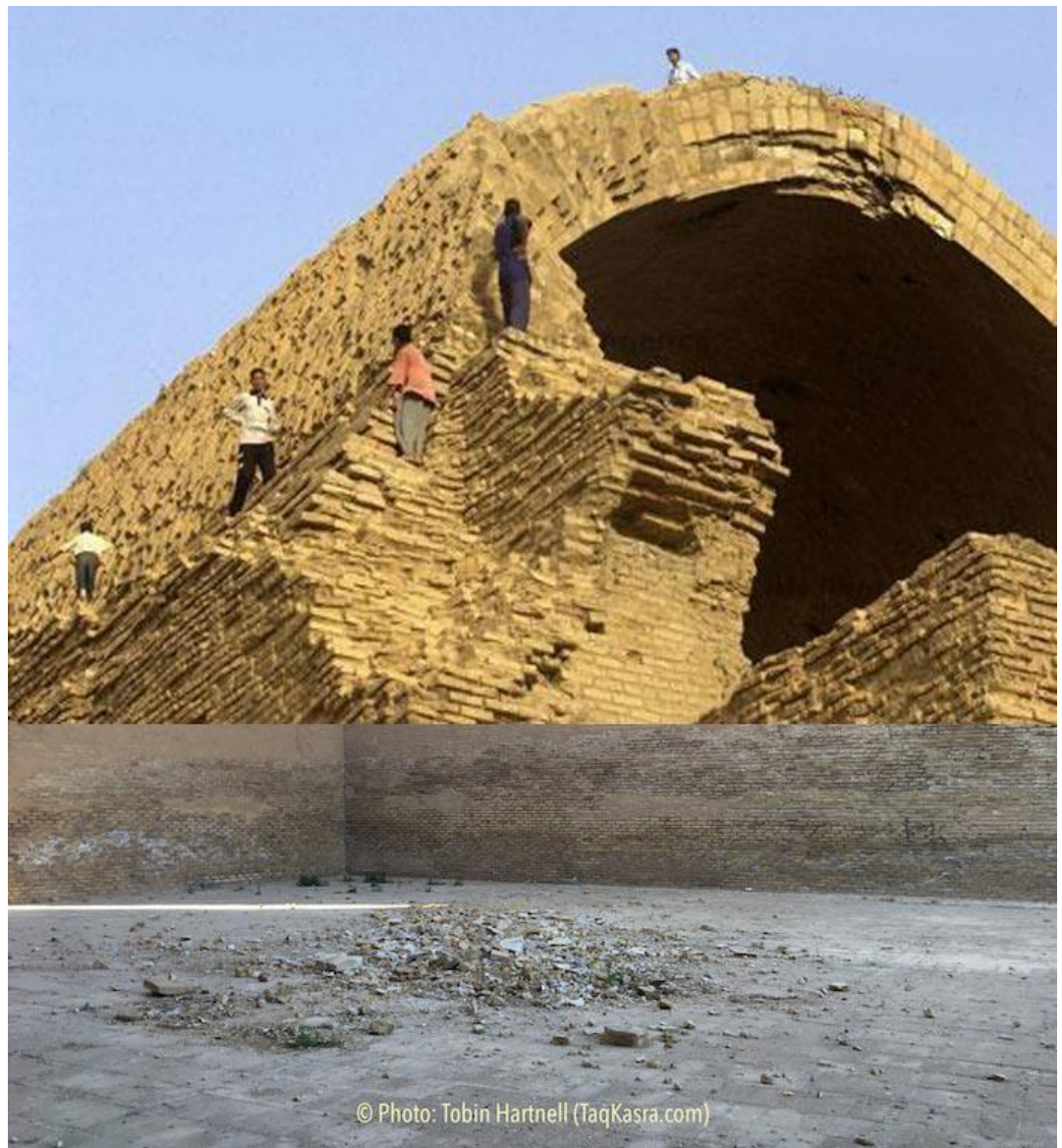

در پی ریزش بخشی از ایوان کاخ تیسفون (ایوان/تاق خسرو/تاق کسرا) در اسفندماه سال پیش که شبکه تلویزیونی التغيير بخش کرده بود، اینک شایعه‌ای در رسانه‌های ایرانی مبنی بر مقصر بودن گروه مرمت از کشور چک، بخاطر بکاربری بتن از سوی آنان و سنگینی آن بر روی تاق می‌باشد بر زبان‌ها جاری شده است! گویا این شایعه پس از بازدید عبد الامیر الهمدانی، وزیر فرهنگ عراق ساخته شده است که مدعی شده بود گروه چک اشتباهاتی را در زمان مرمت انجام داده‌اند و از بخش مهندسی دانشگاه بغداد خواسته است تا بدان رسیدگی کند.^{[[1]]}

نجات بخشی و مرمت ایوان خسرو، در سال ۲۰۱۳ ترسایی پس از ده ماه کار و ۱۰۰ هزار دلار هزینه از سوی دولت عراق برای جلوگیری از فروریزی آن، بخاطر نزدیک شدن گروه تروریستی داعش به آن ناحیه نیمه پایان یافته به حال خود رها شد^{[[2]]} که شوربختانه چند ماه پس از ترک گروه چک، بخشی از تاق که هنوز در زیر مرمت نرفته بود، ریزش کرد.

هر گردویی گرد هست، ولی هر گردی گردو نیست!

این شایعه از آنجا ناشی شده است که شایعه سازان تفاوت میان بتن های ساختمانی و بتن های مرمت باستانشناسی را نمی دانند! بتن هایی که برای مرمت بکار برده می شوند و چک ها علاقه خاصی به بکاربری آن بویژه در مرمت آثار پیش از تاریخ خود در کشورشان دارند، با بتن های ساختمانی شناخته شده که مخلوطی از شن و ماسه و بسیار سنگین می باشند تفاوت دارد.

بتن های مرمت گونه ای از بتن های تزریقی خاصی به نام پروفوام (Porof foam) یا "بتن کفی" ساخت شرکت سیمکس است. این نوع بتن ها که بستگی به کاربرد و شرایط جوی، سفارشی ساخته می شوند در عین حالیکه از مقاومت بسیار بالایی ها سازه درون به نم و آب نفوذ از و برخوردار (کیلوگرم ۱۸۰۰ تا ۳۰۰ میان) ای العاده فوق چسبندگی نیز و (15 N/mm^2) می تواند جلوگیری کند، بلکه از بسیاری از مصالحی که امروزه در مرمت از جمله در ایران بکاربرده میشود سبک تر و کم وزن تر می باشد. البته بایستی گزارش های مرمت را که شوربختانه به زبان چک نوشته شده را برگردان و بررسی کرد تا اشتباهی که الهمدانی بدان اشاره کرده است را دریابیم، ولی گمانه زنی های آغازین نشان می دهد که گنهکار بتن مرمت نبوده است. پس عامل ریزش چیست؟

گنهکار کیست؟

مجموعه کاخ خسرو واقع در خاور تیگرا [دجله] در استان 'اسبانبیر' (در زمان ساسانیان)، با ۳۵۶ متر درازا و ۲۷۵ متر پهنا که امروزه تنها ایوان بزرگ آن با پهنای ۲۵.۵ متر، ژرفای ۸۴ متر و بلندای ۳۷ متر از دوران شاپور یکم [۳] بجای مانده است، یکی از شگفتی‌ها معماری در جهان باستان بشمار رفته و در تاریخ ۱۸۰۰ ساله خود شاهد آسیب‌ها، ناخوشی‌ها و ناکامی‌های بسیاری بوده است - از غارت و تاراج و نابودیش بدست تازیان، تا به توپ بستن و گلوله باران شدنش توسط انگلیسی‌ها و عثمانی‌ها در زمان جنگ جهانی یکم - از رخدادهای طبیعی همچون خشماب [سیل] و باران و توفان‌شن، تا تخریب از سوی مردم محلی و نیز تندروان مسلمان به یکسان. ولی گنهکار و مسئول اصلی این ریزش‌های کوچک و بزرگ در این مقطع زمانی که سال‌های سال می‌باشد شناسایی شده و شکایت‌های فراوانی از سوی باستانشناسان و نهادهای فرهنگی جهانی و عراقی صورت گرفته ولی تاکنون از آن جلوگیری نشده است، "مردم محلی" می‌باشند.

کاخ تیسفون در زمان صدام حسین تبدیل به یک گردشگاه بویژه مکانی برای نوجوانان و جوانان محلی شده است تا با بالا رفتن بر روی تاق (طاق) خود را سرگرم سازند؛ - که البته این سرگرمی همواره و همیشه با تخریب همراه بوده تا به امروز همچنان ادامه دارد بویژه آنکه مردم محلی از هواداران داعش با باورهای شدید ضد ایرانی می‌باشند. (تصویر سمت چپ)

البته بایستی یادآور شد که آمریکایی‌ها در زمان جنگ خلیج فارس یکم، ساختمانی را که در نزدیکی کاخ تیسفون قرار داشت مورد بمباران هوایی خود قرار داده و این موجب گشت تا شکاف‌های تازه‌ای در بدنه کاخ ایجاد شوند. [۴] نیز بخاطر همین شکاف‌ها بود که دولت عراق از تیم مرمت چک دعوت به همکاری در نجات بخشی کرده بود که شوربختانه نیمه پایان یافته به حال خود رها شد.

اکثریت گردشگران مسلمان که از کاخ تیسفون دیدار می‌کنند، نه بخاطر ایرانی بودنش یا اهمیت آن بعنوان یک شاهکار معماری در جهان، بلکه خرافات است. این عده بر این باورند که در زمان زایش محمد (پیامبر مسلمانان) تاق کاخ شکاف برداشته و شکاف‌ها در ساختمان را معجزه‌ای از سوی پروردگار می‌خوانند. این در حالیست که پژوهش‌های باستانشناسی تیم ایتالیایی نشان داده است، شکاف نه در زمان ساسانیان بلکه پس از اشغال ایران توسط تازیان رخ داده است و شکاف بخاطر زایش محمد، دروغی بیش نیست. [۵]

بهر روی، این شکاف ها همچنان در حال باز شدن بیشتر می باشند و اگر عملیات نجات بخشی اصلی و حفاظت اساسی صورت نگیرد، بدون هیچ گمانی شاهد فروریزی کاخ تیسفون خواهیم بود.

راهکار چیست؟

برای امر نجات بخشی و حفاظت از این اثر مهم ایرانی، نیازمند به بررسی کارشناسانه و بودجه ای سنگین چندین میلیون دلاری دارد، که در نخستین مرحله نه با دخالت بلکه با سرمایه گذاری و تلاش از سوی ایران ممکن می شود؛ - همانگونه که رژیم حاکم بر ایران سالیانه میلیون ها دلار از دارایی های ملت ایران را خرج بازسازی و زیباسازی گورهای تازیان صدر اسلام در آن کشور کرده و همچنان ادامه دارد؛ - تازیانی که در سده هفتم ترسایی به طمع مال اندازی، برده داری و شهوترانی به ایران یورش آورده و خون نیاکانمان را بر زمین ریخته بودند.[6] ولی تحقق یافتن چنین مهمی از سوی جمهوری اسلامی حتا در رویا و پنداشت هم نمی گنجد، زیرا که رژیم روضه خوانان حاکم بر ایران نه تنها یک رژیم غیرایرانی بکه یک رژیم ضدایرانی و بازماندگان همان تازیان سده هفتم ترسایی می باشند، که اگر در نابودیش داوطلبانه شرکت نکنند، بدون ذره ای گمان در نجات بخشی و بازسازی شراکت نخواهند داشت. بنابراین، تنها راه اصولی باقیمانده و ممکن، ترغیب، تشویق و حتا فشار بر دولت عراق و میراث فرهنگی آن کشورست تا این اثر مهم را در یونسکو به ثبت رساند. با این کار دولت عراق نه تنها موظف خواهد شد تا مامورانی برای نگهداری آن گسیل دارد تا از بالا رفتن و از تخریب بیشتر از سوی مردم محلی جلوگیری شود، بلکه یونسکو پس از گسیل داشتن کارشناسان مرمت بویژه تیم های ایتالیایی که در جهان بهترین تیم های مرمت می باشند از فروریزی و نابودیش جلوگیری کند.

شاپور سورنپهلو

روز ماه از ماه فروردین سال ۳۷۵۷ بهدینی

۱۲ فروردین ۲۵۷۸ شاهنشاهی

۱ آوریل ۲۰۱۹ ترسایی

بازبردها [منابع] و فرامودها [توضیحات]:

1- ۱- وان-موقع-بدراسة- وجه-الثقافة-وز-ر-بالت-د-و-شاهد-<https://hathalyoum.net/articles/1880436>

2- برای نمونه تنها در یک قلم، رژیم ۲۵ میلیون دلار برای بازسازی گور موسی بن جعفر الکاظم پرداخته بود که ۱۰ میلیون دلار آن صرف خشت های زرین گنبد آن شده بود - یا در سال ۲۰۰۵ برای پروژه 'سفینه النجاه' که زیباسازی کربلا بود، مبلغ ۷.۵ میلیون دلار را بهدر داده بود.

3 - در کتاب خداینامه (بزرگان پهلوی) ساخت آن را به شاپور یک نسبت داده است. به گمان زیاد در زمان خسرو انوشیروان، تغییرات اساسی از جمله تزئینات بر روی ایوان انجام شده است.

4 - سایه □ شوم لاشخورهای آمریکایی بر فراز کاخ خسروان

5 - Bruno, A., et al, "The Preservation and Restoration of Taq-i Kisra," Mesopotamia 1, (1966), pp. 89-108

6 - <https://www.cais-soas.com/News/2013/june2013/05-06.htm>

یادداشتی پیرامون ریزش بخش هایی از ایوانِ کاخِ تیسفون، پس از نجات بخشی و مرمت از سوی گروه چک

نوشته شده توسط شاپور سورنپهلو
دوشنبه ۱۲ فروردین ۱۳۹۸ ساعت ۱۱:۳۸

□